

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociației institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru coope ative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 6.—.

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

□□□□□□□□

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Acordul cu Geneva. — Patru ani de stabilizare românească. — Tărănimea complet demoralizată. — Sub regimul legilor excepționale. — Situația. — *Cronica:* Noul proiect bancar.

Dela „Solidaritatea”.

Comunicat.

Băncile membre sunt rugate insistent să plătească fără întârziere taxele față de asociație.

Am așteptat mereu, luni întregi, cu răbdare, dând dovadă de cea mai perfectă înțelegere a greutăților prin cari trec instituțiile noastre așa de fainice altădată.

Dar acum, după sfârșitul unui an, când avem și noi datoriile de plătit, fiecare dintre aceste instituțiuni are obligația să satisfacă neîntârziat îndatoririlor materiale față de asociația, ale cărei interese se confundă întocmai cu interesele membrilor săi.

Statutele obligă Consiliul de administrație să excludă din asociație băncile, cari nu-și achită în curs de o lună dela convocare taxele de membru.

Înțelegători ai situației actuale fără precedent în care se sbat membrele Solidarității, am făcut aceste provocări abia în Ianuarie și Februarie a. c. Avem toată nădejdea, că cei în restanță își vor da silința acum să împlinescă aceste îndatoriri, pentru a nu pune Consiliul în situația mai mult decât neplăcută de a aplica dispozițiile statutare.

Consiliul de administrație.

Acordul cu Geneva.

Străduințele românești pentru echilibrarea bugetului național s'au pus cu mai vehementă vizibilitate în practică de trei ani de zile încoace. Incepând cu anul bugetar 1931 fiecare guvern care avea neșansa să fie la putere în perioada întocmirii bugetului era obsedat de această unică și mare problemă: balansarea cheltuelilor cu venitele publice. De dragul bugetului ordonat s'a renunțat deci la cel mai important principiu care caracterizează administrația publică și care este spre deosebire de activitatea privată că în ce privește primul domeniu de gospodărie, nu veniturile condiționează cifra bugetului, ci cheltuelile.

Pentru mândria unui buget echilibrat, am renunțat după cum se știe, la multe din lucrările noastre de investiție națională. În afară de operațiunea reparării șoselelor dată pe mâna consorțiului suedez și executată așa precum reiese din descrierea bogată pe care o dau diferitele rapoarte și expertize, nici o altă lucrare în stil mare, n'am mai îndrăznit a concepe în ultimii ani. Toată activitatea publică s'a irosit deci în cârpele ce trebuiau făcute operelor de artă existente, cârpele cari tot de dragul echilibrării bugetului, s'au făcut în cele mai lamentabile condițiuni. Din punctul acesta de vedere a fost poate un mare noroc că multe din întreprinderile noastre cu caracter public însă de natură lucrativă, au fost comercializate. În felul acesta ele au eșit cel puțin din punctul de ve-

dere al administrației interioare de sub directă influență a statului, care apăsât de criză, n'a știut decât să încaseze pe ultimii trei ani bugetari. Când era vorba de investiții, se topeau toate considerentele pe cari ele se bazuau, în fața necesității plăților curente. Natural că dacă administrarea autonomă a acestor întreprinderi s'ar perfecționa, am putea nădăjdui la o nouă serie de lucrări de investiții, oricât s'ar manifesta de acut criza de astăzi.

Într'adevăr trebuie să recunoaștem că orice problemă rămasă în grija statului, a fost privită în timpul din urmă prin prisma plus-minusului contabil. Echilibrarea eșirilor cu întrările a fost principala dogmă a administrației publice de o nuanță severă și sacrosanctă, cum nici teoriile lui Brahma sau Budha n'au îndrăznit să se afirme vreodată. De dragul acestui infailibil fenomen statul a tăiat cu cruzime în toate părțile: lefuri, retribuțiuni, sume de aprovizionat materiale, ba chiar și fondul de pensuni care se socotea oarecum o remunerație de proprietate particulară, aparținând aceluia care a contribuit la realizarea surselor ei, prin reținerile efectuate lunar din leașa respectivă. Am putea spune că tendința aceasta egală cu un fel de activitate de teroare, a călcat orice drepturi curente sau acumulate. Căci după orice teorie, fondul de pensuni chiar la societate particulară formează un tot indivizibil, care deși administrat de ea, este proprietatea aceluia, cari îl formează, respectiv contribuie la augmentarea lui, în orice împrejurare.

Dacă pe terenul acesta public al echilibrării cheltuelilor cu veniturile, statul viola deci principiile consfințite numai să întrețină sursa veniturilor, în domeniul activității private depinzând de acțiunea politică, se întâmplau cele mai mari neagațiuni sau controverse. Așa de exemplu economia particulară a fost bătută de aceea falangă de legi intervenționiste în domeniul contractului încheiat, care a adus după sine crunta sdruncinare a creditului și deranjamentul circulației mărfurilor. În felul acesta tot ce se obținea pe o parte se pierdea pe cealaltă, încât finanțele publice au suferit gravele sincoppe pe cari toată lumea le cunoaște. Datorită acestui fapt, echilibrarea buge-

tului a devenit o problemă comparabilă cu o boală cronică și nevindecabilă decât prin operațiuni succesive. Cum însă operațiunea era legată de existența organelor de operat, să ajungă cu timpul la acel proces de finalizare când nu mai poate urma altceva decât inevitabilul. Pe panta aceasta se pare că am apucat-o și noi cu întocmirea bugetului. Deficitele succesive au contribuit ca bugetul anului 1930 de peste 36 miliarde Lei, să fie amputat în 1931 la 32 miliarde, în 1932 la 25, iar în 1933 la cea 18—19 miliarde, fără să se fi putut defini până acum un punct de oprire, fără să se micșoreze rația de amputare care a rămas constantă în jurul cifrei de 5—6 miliarde și fără în fine să mai poată preciza capitele condamnate, în afară de retribuțiunile funcționărești.

Un capitol care s'a păstrat în întregime a lui în compunerea bugetelor de cari ne ocupăm, a fost datoria externă. Prin operațiunea stabilizării monedei noastre, bugetele anilor: 1930, 1931 și 1932 au fost încărcate permanent de sume considerabile cari se ridicau la o importantă fracțiune din prevederile lor totale. Această fracțiune reprezentând datoria externă, a variat între 15—25% din totalul bugetelor anuale de cheltueli, tocmai pentru că reducându-se mereu cifra generală a acestora, datoria externă a rămas constantă.

Pe tema scurtării provizorii a acestor datorii, sau început încă din 1932, tratative cu creditorii străini. Astfel raportul Rist care a răsturnat guvernul Iorga-Argetoianu a fost primul contact al acestora cu reala situație a finanțelor noastre. Pe urmă acest contact cu creditorii străini a fost mereu intensificat până când în sfârșit guvernul actual a dat publicității acordul cu Geneva, menit a duce la ușurarea sarcinilor noastre bugetare privind capitolul datoriilor externe. În momentul când scriem aceste rânduri, convențiunea cu Societatea națiunilor, a devenit fapt îndeplinit, iar amănuntele ei se cunosc în întregime.

Revista care publică aceste rânduri, a făcut de câteva ori comentarii favorabile evenimentului. Astfel în două numere consecutive trei și patru din acest an sub titlurile: „Controlul Genevei și suveranitatea națională” și „Să vină con-

trolul dela Geneva", doi colaboratori prefiioși ai revistei, s'au exprimat favorabil asupra cazului finzând să demonstreze că e timpul să ne debarasăm de acea vorbărie goală cu călcarea suveranității noastre naționale, atunci când creditorii doresc să ne ajute refacerea noastră financiară, chiar dacă cer dreptul să controleze ei înșiși operațiunile de ajutorare. Și într'adevăr, ar fi cazul s'o spunem și noi că din moment ce ne dovedim îmbibați cu atâtea defecte și mai cu seamă când ne știm cuprinși de acea oarbă pasiune politică, e cazul ca străinii să controleze ei înșiși, ca nu cumva ajutorul lor dat pentru o redresare economică și financiară, să urmeze aceiași cale ca și toate ajutoarele și împrumuturile făcute până acuma. Dar consecvenți acestui fel de a vedea lucrurile, ne așteptam în acelaș timp, ca Geneva dacă nu ne asigură contribuția materială necesară redresării noastre în chestiune, apoi își va lua cel puțin angajamentul că va interveni pe lângă creditorii pentru a obține diferitele ușurări de plată de cari avem absolută nevoie, sau în fine că ne va permite concursul său în acest scop.

În loc de toate acestea, textul acordului încheiat vorbește de angajamentul guvernului român de a echilibra bugetul cu toate eforturile posibile, în art. I., de colaborarea tehnică a Consiliului Societății națiunilor cu guvernul în vederea acestei măsuri și de executarea acestei colaborări prin intermediul a trei experți străini, pe care Consiliul societății națiunilor îi va recomanda, iar guvernul îi va numi în art. II., apoi de alte câteva deziderate în articolii III și IV și în fine lămuriri complimentare în numeroasele anexe. Mărturisim că nu înțelegem avantajul aranjamentului pentru țara românească. Dacă experții și-ar avea rostul lor pentru cazul când „Societatea națiunilor” s'ar îngriji financiarmente de refacerea noastră economică, sau ne-ar obține în calitate de garantă sumele de cari avem nevoie, sau în fine ne-ar mijlocii cu autoritatea ei reducerea amortismentelor datoriei noastre externe, fiind sortiți să supravegheze operațiunile în sine pentru ajungerea scopului urmărit, ei devin de-a dreptul de prisos, când n'aduc cu ei decât dreptul de control și de a dispune de întrebuintarea veniturilor casieriei noastre sărăcite, din cari își vor face cu siguranță rotunzite retribu-

țiuni. Încât se cuvine și suntem în drept să ne întrebăm ce rost au ei atâtea vreme cât li se va încredința misiunea de a supraveghea operațiuni cari nu privesc în fond pe ceice-i reprezintă? Evident se va spune că avizul lor va fi numai consultativ, că guvernul nu-i obligat a-l adopta, etc. etc. Orice s'ar adăuga justificării costului experților străini, va fi o acuză în plus. Căci din moment ce n'au ce supraveghea și din moment ce nu pot dicta, singurul rezultat real va fi că, vom fi siliți să plătim fără rost trei lefuri uriașe în plus, tocmai atunci când pe vicii de formă ne dăm afară funcționarii proprii.

La cele de mai sus se mai pot adăuga unele considerațiuni de natură a da dreptate spuselor noastre. După efectuarea operației de stabilizare a rămas în țară pentru un an: Dl Charles Rist, iar pentru patru ani, ajutorul său, dl Roger Auboin. Atribuțiunea acestora era de asemenea de a da avize consultative și a face rapoarte la anumite intervale de situație. Aceste rapoarte au și urmat cu o punctualitate remarcabilă la fiecare trimestru. Pe baza datelor puse de noi la dispoziție, rapoartele conchideau la fiecare ocaziune, că situația economică în România devine tot mai înfloritoare grație executării în tocmai de cătră noi, a operațiunilor legate de stabilizare. Și cu toate aceste rapoarte optimiste, ne găsim în situația în care ne găsim.

Iată deci exemplificat rolul experților. Ei vor face rapoarte. Vor constata din datele pe cari le vor obține dela guvern, că situația bugetară a țării se menține în echilibru, că s'a reformat operațiunea de constatare și încasare a impozitelor, că s'a simplificat aparatul administrativ, deși dl Ministru Madgearu recunoaște în Cameră că în această privință abia de se va mai putea face ceva în administrația locală, în cea centrală lucrurile fiind puse la punct, etc. etc. Până când rapoartele vor urma pe acest ton, sacrificiile românești pentru plata datoriei externe într'o vreme când ne consumăm capitalul național și nu venitul, vor amputa mereu din puterea noastră de rezistență, fără ca experții să se alarmeze. În acest fel controlul Genevei devine non sens, iar acordul cu ea inoperant. Căci asemenea experți avem noi destui și nu vedem de ce am mai importa.

Patru ani de stabilizare românească

7 Februarie 1929—7 Februarie 1933.

de Leon Proca.

III.

În toate timpurile trebuințele statului au fost pătrunse de o tendință radicală de spor al cheltuielilor. Chiar atunci când evenimentele economice declanșau crize economice vehemente, statul a fost acela care s'a împotrivit cu îndârjire sacrificiilor, pe cari însă avutul particular era silit să le presteze. Avea statul la îndemână atâtea mecanisme la cari putea apela spre a-și reintrăma un capitol bugetar amenințat să nu producă aceleași venituri.

Nu este mai puțin adevărat că ghirlanda întreprinsă a crizelor, chiar dacă a surprins economia, ea se găsea la extrema superioară a avântului și propășirii. Și înaintașii noștri calificau cu drept cuvânt aceste crize, sancțiuni a epocilor de prosperitate.

Depresiunea contemporană care va însemna un capitol lugubru în desvoltarea economiei universale, parcă într'adins și-a ales momentul când mecanismul de producție, distribuție și consumație al bogățiilor, departe de a fi refăcut, se găsea anemiata de marele război. O explicație și pentru performanțele vertiginose ale crizei; iată pentru ce trebuie venit în ajutorul economiei ori de câteori împrejurările cer și posibilitățile permit și permit de multeori. Nu este nimic mai deprimant pentru inițiativa particulară și așa copleșită de grijele multe, ca atunci statul să-și practice drepturile legitime, în fond ilegitime, de imixtiune profitând în folosul tezaurului de orice reducere nevoită de prețuri.

Abordând studiul comerțului interior dela stabilizare până la sfârșitul anului 1932 cred necesar să înfățișez succint cetitorului situația factorului de transport al bogățiilor: căile ferate.

Din împrumutul stabilizării s'a alocat căilor ferate 3.432 milioane Lei. Cu aceasta s'au achitat integral datoriile până la un milion și s'a vărsat creditorilor cu sume superioare acestei cifre 40% asupra pretențiunii lor. Valoarea datoriilor replătite până azi se ridică la suma de aproximativ șase miliarde. În treacăt notăm, că bugetul căilor ferate 1929 s'a încheiat cu un deficit de aproximativ cinci sute de milioane Lei.

Din fondurile împrumutului de stabilizare se dublează liniile Adjud-Mărășești-Tecuci și Cernavoda-Constanța. S'au echipat și refăcut cu material modern mai multe rețele cu trafic intens, între cari și liniile internaționale București-Timișoara, Arad, Oradea, Cernăuți și Constanța. Construcția liniei Jonești-Curtea de Argeș care va fi dată în curând circulației, la fel linia nouă Chișinău-Sahaidac și câteva rețele de importanță locală și strategică în Dobrogea, sunt finanțate din împrumutul internațional.

Tot din împrumutul stabilizării parcul de locomotive a fost înzestrat cu 100 exemplare noi, poduri s'au construit și reparat, sporiri de stații s. a. m. d.

Pe lângă aceste aprovizionări tehnice, în administrația căilor ferate se introduce contabilitatea dublă, la sfârșitul anului 1929 fiind pusă în posesiunea celui dintâi inventar scris în valoare de cca. 40 miliarde Lei.

Dar toate aceste mari progrese au conservat instituția căilor ferate în situația primordială de scumpire excesivă a mărfurilor și produselor și numai în al doilea rând, ca element de transport, fiindcă politica de tarife urcate s'a dovedit întotdeauna, chiar în timpuri normale grav impediment desfacerii bogățiilor. Cu atât mai mult azi, când valoarea unui vagon de cereale transportate din nordul Ardealului până la un port dunărean este inferioară, în cel mai fericit caz, egală cu cheltuelile de fracht. O împiedecare a mișcării mărfurilor devine în acest chip fatală.

La sfârșitul anului 1929 căile ferate dispuneau de următorul material rulant:

3445 vagoane pentru traficul de călători;
57133 vagoane pentru traficul de marfă;
2342 locomotive.

În anii cu recoltă abundentă transportul cerealelor era puțin stânjenit atât din lipsa vagoanelor, dar mai ales al locomotivelor de mare tracțiune, iar dublarea liniilor în regiunile cu trafic intens devenea tot mai arzătoare pentru asigurarea transportului rapid. Totuși inconvenientele de ordin tehnic erau depășite de problemele tarifare.

Intocmirea bugetului căilor ferate a fost și aiurea o problemă dificilă, traficul fiind condiționat de producția anuală și apoi de tariful său. Deficitele vor fi de aici înainte cu atât mai mari dacă nu se procedează la revizuirea cheltuelilor de transport al mărfurilor, spre a le face accesibile chiar a produselor cu prețurile cele mai scăzute.

Dăm mai jos în cifre tonele transportate și încasările realizate în perioada 1929—1932, (vezi și graficul):

	Tone transportate.	Încasări. (1000 Lei)
1929	23.019.664	10.925.824
1930	23.241.943	10.558.115
1931	20.922.088	8.825.732
1932 (9 luni)	12.625.771	5.686.622

Se observă, că atât cantitățile transportate cât și contravaloarea acestor transporturi este în scădere. (Plusul de aprox. 221.000 tone în 1930 se datorește transporturilor militare din acel an). Cu deosebire anul 1931 este semnificativ și el confirmă afirmația de mai sus, că tarifele urcate au împiedecat mișcarea mărfurilor. Raportate la sută pierderile la încasări față de 1929 sunt: 1930—4%; 1916—19%; 1932 aproximativ 35%.

Am mai amintit, că din anul 1929 pornește curba vertical descrescândă a consumației și producției, comerțul, intermediarul acestor doi factori ai economiei, suferind când din cauza unuia când prin starea celuilalt. Chiar dacă interveniau sezonierele mișcări mai intense de mărfuri, profiturile aduse de ele comerțului luau drumul fiscului și instituțiilor de credit pentru plata dobânzilor.

Iată mișcarea protestelor și falimentelor (jud. Ilfov) în quadronomul de stabilizare încheiat și anul 1928 (Vezi și graficul):

	Efecte protestate:		Falimente:		Moratorii declarate.
	Număr.	Valoare. (mii Lei).	Cerute.	Declarate.	
1928	83.019	1.937.000	2.111	336	47
1929	105.248	2.367.238	2.542	424	74
1930	87.508	1.919.828	1.979	571	87
1931	75.779	1.688.735	1.778	610	148
1932 (9 luni)	32.091	1.484.052	856	225	27

Datele de mai sus ne înfățișează următoarea situație:

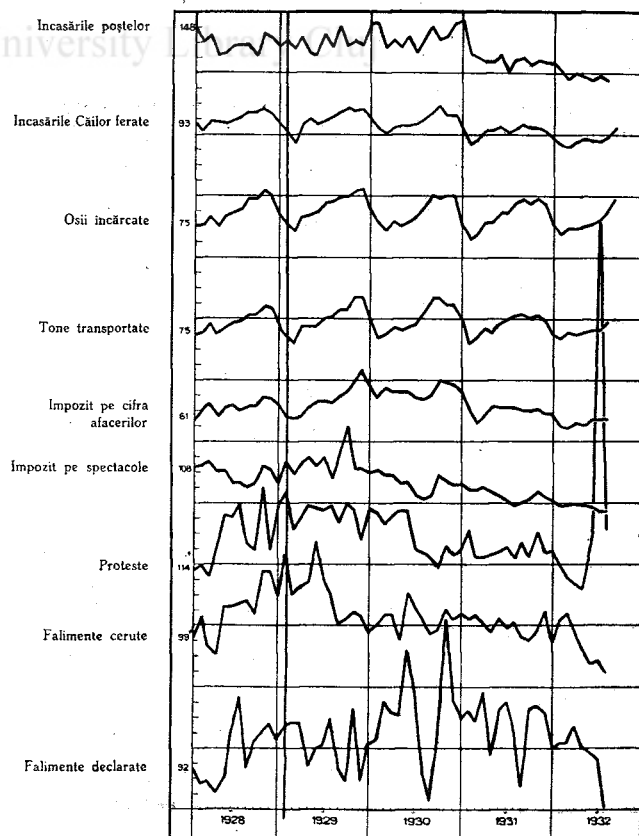
Proteste. Valoarea și numărul efectelor protestate înregistrează progrese remarcabile din 1928 până în 1929 ajungând la aproape 2,5 miliarde față de 1,9 miliarde Lei, ca urmare a crizei economice; de aici înainte totalul anual scade până la jumătate (1932), un indiciu al slabului mers al afacerilor iar acelea cari se contractează se fac numai „au comptant“, căci polița pierduse, dacă nu în fond, totuși în aparență drepturile sale suverane. Verticala din Iunie-Iulie și August 1932 (vezi graficul) este provocată de lacuna legii conversiunii datoriilor agricole, căci expirase primul termen de suspendare a protestelor și executărilor silite și dispozițiile de prelungire pe încă câte o lună apar cu întârziere.

Falimente și moratorii: sunt în continuă descreștere deoarece întreprinderile multiple și inutile înființate imediat după război, cu slabe aprovizionări de capitaluri, au lichidat în majoritate iar prăbușirea atinge pe cele mai solide și anemiate de criză. Cea de a doua cauză a diminuării numărului falimentelor și moratoriilor este legea concordatului preventiv în articolele căreia aleargă toți întreprinzătorii întrași în impas, iar în 1931 memorabila lege a lichidării judiciare, oferă noi insule de salvare neplatnicilor mai mult voiți decât nevoiți.

Criza generală încleștase mecanismul economiei în extremis, fabricanții, negustorii și consumatorii nu îndrănesc, deși teama inflației se răspândește tot mai mult, să angajeze cumpărături prea însemnate. Lipsește capitalul pe deoparte, și la urma urmelor ce sens ar fi avut încărcarea magazinelor cu mărfuri când puțini erau aceia cari le cereau. În ironia situației grave statul elaborează legi peste legi, cari amplifică filatura făcând-o costisitoare și complexă. Ni-

meni nu știe de unde să angajeze calea pe care va putea ajunge la nimicul dorit. Camerele de comerț încep să fie o instituție din ce în ce mai impopulară comercianților și industriașilor și li se mai dă pe deasupra și registrul comerțului. Guvernul Iorga-Argheleanu împotriva căruia se ridică și astăzi imprecățiunile unei țări sărăcite în interior și discreditate peste hotare, aduce ca o realizare modernă, utilă și fără precedent: legea lichidării datoriilor comerciale spre a lichida mai repede cu categoria celor ce asigură schimbul produselor.

Nu a fost destul atât. Statul se crede salvatorul situației și intervine tot mai adânc în raporturile dintre particulari. Nu știu până la ce substituie avansată vor continua imixtiunile?... Legea pentru controlul comerțului de devize și dispozițiunile curioase a regulamentului de aplicare fu dublată cu legea contingentării importului. În cece privește restricția dintâi nu am făcut decât să urmăresc exemplul celor încă vre-o 40 de țări cari au făcut din stabilitatea de fapt una fictivă. Ce rost mai avea contingentarea? Să asigurăm unei clăi de pseudo-comercianți venituri laterale alături de averea pe care o asigurase cererea de faliment introduse la tribunal? ori numai dorința nestăpânită de legiferare....

Graficul Nr. 3.

Clasa negustorilor a arătat în diferitele întruniri importanța pentru comerț a patentei fixe, mai ales în depresiunea actuală. Guvernul „ritmului nou“ nu a ezitat să aducă acest serviciu, chiar sub forma unei

surprize. Și au căzut din lac în puș... Patenta fixă construia o scară de impozite și mai insuportabilă căreia îi adaugă o sumedenie de taxe: 1% în favoarea șomerilor, taxele comunale în progres devenind ad valorem ș. a. m. d.

Dar Legea Burselor înființarec unor Camere de comerț mixte, tariful vamal, proiectul noului cod de comerț ar fi fost de un real foios comerțului dacă unele dintr'însele nu ar fi avut nenorocul să vadă lumina zilei în vremurile vertiginoase ce le trăim.

(Va urma.)

Tărănimea complet demoralizată.

„Ajunge o măciucă la un car de oale” spune proverbul. Eu spun, că ajunge ideea greșită a unui singur om... ca să demoralizeze un popor. Aceasta pentru că răul prinde mai repede decât binele.

Țăranul român, îl cunoaștem cu toții, că a fost în totdeauna harnic, cu frică față de Dumnezeu, cu respect față de capii bisericii, cu un cuvânt, om de treabă. Astăzi când prin lege este scutit de a-și plăti datoriile, nu se mulțumește cu atât, pentru că așa e omul, vrea tot mai mult. Nu plătește nici impozitele, nici alte taxe, cum ar fi către biserică etc. Pe preot îl bârfește. Pe perceptor îl amenință cu moartea dacă vrea să-l încaseze forțat dările.

În schimb ce fac românașii noștri, fiindcă bant au, beau zile și nopți întregi, se îmbată și se bat până la sânge. „Ca la nuntă” îmi spune un țăran pe care l-am întrebat cum o mai duce cu sărăcia. Un altul pe care îl știam că are ceva datorii, întrebându-l pentru ce nu plătește, mi-a spus „Am banii în șerpar, dar poștiți de veniți după ei, că țin toporul după ușa din tindă și vă dau eu el în cap, nu bant”.

Ei bine domnilor conducători ai Țării aceasta o mai socotiți D-voastră morală? Coborâți-vă de sus și veniți în mijlocul poporului și veți vedea că ați nenorocit un popor harnic și cinstit.

Terminați cu legile de încurajare a trândăviei, lăsați măcar pentru un moment interesele politice la o parte și gândiți-vă serios la poporul pe care-l conduceți. Dacă D-voastră, vreți să faceți bine țăranului, pe care spuneți că-l iubiți, apoi votați legi care-l obligă la muncă, nu la trândăvie, căci munca câmpului este sănătatea și viața țăranului, nu rachiul din cărciuma jidanului, care-l tâmpește.

Se știe că un plugar, este fără, sau cu puțină carte și nu este în măsură să judece în mod obiectiv. Nu-l lăsați să se judece singur și mai ales nu-l lăsați să ajungă în situația de a vă judeca el.

AUGUSTIN POTOR.

Sub regimul legilor excepționale.

— *Spicuri din raportul Băncii Naționale.* —

Din examinarea celor ce s'au petrecut în cursul anului 1932, se poate vedea că optimismul nostru a fost îndreptățit, deoarece nu am fost desminșiți în nici una din previziunile noastre, în tot ce privește soliditatea monezii și consecințele directe ce au decurs pentru Banca Națională în această direcțiune.

Atât este de adevărat acest lucru, încât dacă n'ar fi existat influențele legilor excepționale asupra creditului, am fi putut să mărturisim astăzi, că situația României, în comparație cu celelalte țări, care au fost bătute de criză, ar fi fost dintre cele mai bune.

Legile excepționale însă, care au constituit o intervențiune prea stăruitoare a legiuitorului în raporturile dintre particulari, au agravat situațiunea.

Din punct de vedere general, optimismul nostru a fost o călăuză puternică și înălțătoare. El ne-a păstrat vederea clară, pentru că să judecăm problema creditului sub aspectele ei adevărate și ne-a făcut să nu ezităm un singur moment de a arăta tuturor, că această problemă este de primă importanță pentru economia țării și că soluțiunile unilaterale produc desezechilibru între diferitele categorii sociale în dauna Statului, atingând principiul pe care este clădit Statul capitalist.

Categoriile de producători, oricare er fi ele, nu-și pot menține activitatea și mai ales nu o pot intensifica, decât dacă dreptul de proprietate le este asigurat și au la îndemână un instrument de credit, care să le înlesnească punerea în valoare a puterii lor de producțiune.

În toate țările, dreptul de proprietate a fost trecut în ordinea constituțională, tocmai pentru ca să producă o stabilitate în relațiunile claselor sociale și să sprijine producțiunea unei țări în concurență firească cu celelalte.

Țara, unde dreptul de proprietate și instituțiunile de credit nu au fost suficient ocrotite, a căzut în inferioritate din cauza interdependenței economice mondiale.

În cursul anului 1932 s'au reliefat fenomenele economice menționate de noi în darea de seamă a anului 1931, iar criza nu a pierdut din intensitate în nici o țară.

La noi agravarea s'a produs din cauza legilor excepționale și în special din cauza legii asanării datoriilor agricole.

Recunoaștem că suferințele produse de criza generală au fost mult mai mari în agricultură, care a a fost lovită direct prin scăderea catastrofală a prețurilor, mai cu seamă că în urma împovărării produselor agricole cu taxe excesive, agricultura nu a putut să-și facă rezerve, ca să aibă la timp rezistența necesară.

Salvarea agriculturii prin legile menționate mai sus, a fost însă organizată unilateral.

Banca Națională și a făcut datoria de a atrage stăruitor atențiunea asupra aspectului de interes general pe care îl avea problema și a preconizat soluțiuni bazate pe sacrificii din partea tuturor.

Banca Națională a susținut totdeauna că o ușurare a datoriei agricole nu se poate face decât concomitent cu găsirea mijloacelor de finanțare, suportate în justă măsură de toate clasele sociale.

Banca Națională a fost preocupată nu numai de fondul special al problemei, dar sub influența directă a realităților economice, a putut să întrezărească din vreme, de ce paralizie are să fie lovită economia națională, dacă sacinile conversiunii agricole ar fi să fie acoperite numai de instituțiunile de credit, ele însele greu lovite de consecințele crizei.

Ideia de finanțare a avut la un moment dat asentimentul guvernului de pe vremuri și a căpătat chiar forma unui anteproiect, dar nu s'a putut transforma în lege, deoarece s'a privit numai partea de fiscalitate și nu s'a înțeles că se urmărea rezolvirea conversiunii prin contribuțiunea tuturor claselor sociale, pentru ca să se limiteze atât sacrificiile celor ce o suportau, cât și abuzurile celor ce pretindeau asanarea.

Consecințele nevotării acestui proiect s'au și văzut, deoarece criza a continuat să se agraveze atât la agricultori, cât și la celelalte categorii de producători.

Legea conversiunii din Aprilie 1932 nu a putut să fie pusă în aplicare și guvernul următor a suspendat-o, fixând un moratoriu agricol, pentruca să se producă în acel interval înțelegerea directă între creditori și debitori.

În timpul acesta, înalta Curte de casație a declarat legea neconstituțională. Avem astfel problema întreagă la ordinea zilei, cu agravarea că în cuprinsul țării s'a produs un curent de nerespectare a convențiilor și fiecare categorie socială așteaptă o ușurare din partea legiuitorului, fără a se gândi că prin repercurșiune orice beneficiar va fi la rândul său atins în dreptul său de proprietate.

În adevăr, nu numai debitorii agricoli prea îngreuiți nu au achitat datoriile, ci chiar și acei cari aveau mijloace suficientie au refuzat plățile cu toate că unii dintre ei, folosind creditele, își măriseră evident patrimoniul.

Aproape toate categoriile de debitori au considerat că s'a creat o stare nouă de drept, în care ei se vor bucura de avantaje și deci au opus o rezistență în achitarea obligațiilor. Urmările se cunosc. Instituțiunile de credit au ajuns în situațiune de strâmtorare, iar încasările tezaurului au suferit toate consecințele unei circulațiuni scăzute a bunurilor.

Economiile nu s'au mai întors în bănci, iar producțiunea în general a suferit.

În materie de credit, încrederea joacă rolul principal și cât va exista o temere că obligațiunile contractate nu vor putea fi executate la scadență, nu putem zice că am pășit la o redresare financiară.

Afirmăm, că există numeroase capitaluri, atât în monedă românească, cât și în monedă străină, care sunt teaurizate și care ar putea fi puse din nou în circulațiune, dacă măsurile legislative nu vor mai produce nesiguranță și neîncredere.

Am făcut observațiunile de mai sus spre a explica atitudinea Băncii Naționale în această grea problemă, precizând în același timp trebuința de a se exa-

mina cu toată atențiunea consecințele vătămătoare care pot anihila bunele eforturi pentru ameliorare.

Pentru a caracteriza situațiunea economică raportul menționează faptul că valoarea totală a comerțului nostru exterior a scăzut în 1932 la 45% din cifra anului 1929. Mai gravă e constatarea că în timp ce valoarea pe tonă a produselor importate prezintă urcări față de 1929, valoarea produselor ce exportăm a scăzut în 1932 până la 54% din valoarea anului 1929. Dacă prețurile s'ar fi menținut la nivelul celor din 1929, economía țării ar fi primit în ultimii doi ani o plus valută de aproape 19 miliarde Lei pentru anul 1931 și 19½ miliarde Lei pentru 1932, de unde putem deduce eforturile laudabile făcute de economia țării din punct de vedere al producției.

Producția de petrol este în creștere, atingând la finele lui Noemvrie 1932 cifra de 6599 mii tone față de 6107 mii tone în epoca corespunzătoare a anului 1931.

Dela punerea în aplicare a controlului folosirii devizelor (18 Maiu 1932), Banca Națională a primit cereri de devize de 11.221.510.364 Lei, din care a satisfăcut pentru o valoare de 9 miliarde 386.781.694 Lei (din care 5 miliarde numai pentru instituțiunile de stat și regii autonome) și a respins pentru o valoare de 1.834.728.760 Lei.

Banca a mai pus la dispozițiunea comerțului și industriei, pe cale de exporturi în compensație, dela 18 Mai la 31 Decemvrie 1932, devize în valoare de aproape un miliard.

Subliniind aceste rezultate satisfăcătoare, raportul Băncii Naționale mai constată că foarte mulți din creditorii străini au înțeles ei singuri necesitatea de a ușura importul mărfurilor românești în țările lor, creându-și astfel posibilitatea unor plăți de capitaluri pentru care în mod normal dădeau prelungiri de termene de plată.

Raportul constată că acoperirea metalică a emisiunilor a fost în tot cursul anului superioară prevederilor statului și planului de stabilizare.

Privind cu optimism semnele unor ameliorări, raportul ține să adauge:

„Timpul legilor excepționale trebuie să fie considerate ca trecut și în viitor ar trebui să se legitimeze respectul și intangibilitatea convențiilor. Dacă plasamentele de capital nu vor mai fi supuse instabilităților, desigur că numeroasele capitaluri ascunse atât în Lei, cât și în valute și devize străine, se vor întoarce din nou la producțiune.

„Instituțiunile de credit vor avea plasamentele sigure și rentabile și deci vor suporta mai ușor sacrificiile legilor excepționale din trecut“.

În același timp, anunță că socotește oportună o nouă scădere a taxei scontului, care acum e de 7%.

Examinând mișcarea conturilor, raportul Băncii Naționale a României, constată că dela peste 13 miliarde la finele lui 1931, portofoliul comercial a scăzut sub 10 miliarde la finele anului 1932, deoarece creanțele agricole au fost trecute la un cont activ separat, iar biletele în circulație dela aproape 24 miliarde au scăzut la 21½ miliarde, în urma retragerii complete a biletelor de 100 și a creșterii conturilor curente creditoare, din cauză că multe fonduri rămase neîntrebuțate la bănci au fost depuse la Banca Națională a României.

Totalul mijloacelor de plată prezintă pe 1932 un plus de peste un miliard față de anul trecut.

Situația.

Se vede, că starea de asediu nu a fost înstituită de geaba. Probabil că conducătorii noștri au presimțit disordinile muncitorești ce au izbucnit cu furie în ultimele zile. Pentru re acerea liniștei guvernul a avut mare ajutor în starea de asediu.

Purtarea calmă și cu tact a autorităților militare în răscoala lucrătorilor dela atelierele C. F. R., a avut darul, că lumea mare aproape nici nu s'a sesizat de această mișcare. Abia din ziarele de după masă s'a știut precis despre rezultatul tragic al operației de evacuare a atelierelor.

Este exclus, ca mișcarea aceasta să nu fie atâțată și pusă la cale de elemente străine. Din cauza aceasta foarte tristă pare lista oficială a morților și răniților care cuprinde nume exclusiv românești.

In bursa de Joi dimineața — ziua tragică — aceste evenimente nu s'au resimțit de loc.

Rentele de stat au prezentat fermitate.

Acțiunile bancare, industriale și de comunicații au fost staționare, iar cele petrolifere au avut ceva scăderi de cursuri.

Asemenea și valutele prezintă tendința în jos.

Deci piața arată semne de încredere în valorile de stat și cele real fondate, neglijând petroliferele, hârțit de speculă și de natură valutară.

In fond bursa a început să simtă lipsa clienților din afară. Tranzacțiunile se execută anevotos. Ai marfă de vânzare, nu o poți vinde. Cauți marfă pentru cumpărare o găsești greu.

*

In politică, au început frământările în jurul întocmirii bugetului. Ca început s'a făcut mare caz de scăderea lefilor funcționarilor publici. Anumite cercuri au ținut să se știe în public, cine a apărat funcționarul și cine a votat contra lor. Listele nominale au fost afișate în Universul.

In fruntea listei apărătoare a funcționarilor este dl C. Argetoianu. Semn de pocăință, pentru tratamentul aplicat funcționarilor, când era la putere.

Se face bugetul anual. Este prescris de lege. Întrebarea va fi dacă se vor putea încasa prevederile cuprinse în el.

București.

REMIZIER.

CRONICA

Noul proiect bancar, întocmit de Ministerul de Justiție a apărut deja.

Din lipsă de spațiu ne vom spune cuvântul referitor la acest proiect în numărul viitor al revistei noastre.

„BANCA OAȘIA“, SOCIETATE PE ACȚIUNI, SIBIU.

Activă.

Bilanț încheiat cu 31 Decembrie 1932.

Pasivă.

	LEI	B.		LEI	B.
1. Numerar	1.458.109	—	1. Capital	20.000.000	—
2. Acțiuni streine	946.460	—	2. Fond de rezervă	2.400.000	—
3. Credite cambiale	20.441.952	—	3. Fond de rez. pt. creanțe dubioase	730.000	—
4. Credite de Cont-Curent	4.741.084	—	4. Depuneri spre fructif. și în ct.-crt.	10.444.088	—
5. Imobile	10.732.386	—	5. Creditori	832.094	—
6. Mobilier	1	—	6. Reescont la B. N. R.	2.763.770	—
			7. Interese pe anul viitor	113.000	—
			8. Beneficiul net	1.037.040	—
	38.319.992	—		38.319.992	—

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Dr. N. Petra m. p. Clementina P. Oașia m. p. Ioan Dobrovici m. p. Dr. Augustin Bidian m. p.

Sibiu, la 21 Ianuarie 1933.

Subsemnatul comitet de censored am examinat conturile prezente și le-am găsit exacte.

St. Petra m. p.

V. Dobrovici m. p.

Ion Todoran m. p.